

דואר

סיסו בכלל, סיפקו לחילותיהם סקריפנדולאר. האנגלים והצרפתים הדפיסו כסף בכמות מוגבלת, תוך זהירות שא לגרום לאינפלציה וללה להביא את העם המדולדל לידו התרששות, ליצור קרקע נוחה לקומוניזם. הרוסים הדפיסו בלי סוף — זה הלם את כל מטרה תיהם. הם הדפיסו כסף עבור 78 המיליונים היושבים בשני האזורים.

שיירות של עשרות מכוניות עמוסות ארגוני מתכת מ אות כסף נעו מדי שבוע לברלין. שער המארק הרשמי, ארבעה מארק לדולאר, ירד לפרקים עד 1800 מארק לדולאר.

בקרדה זו של מארקים שהיו צריכים להיות מוחלפים בטוב השחור הגרמני לדולאר, בחשו אלפי אנשים. בכל צומת של בושבים נשארו מיליוני מארקים, שלמרות ערכם הנמוך יחסית, היה להם שווי לא קטן.

אנשי הספולקה היו את אחד מנקודות הצימת. הם קיבלו את המארקים עם ציון מפורש לפי איזה שער עליהם להחליפם מדי יום לדולאר. בכל מקרה שהם היו להחליף את השטרות בשער שונה מזה שנמסר להם כמינמאלי על ידי הרוסים, נשאר הרווי הנקי בידיהם, נוסף על הוצאות טירחה על ההחלפה עצמה.

מכסף לסיגוריה

אולם כסף אין להדפיס בלי גבול, ועד מהרה עבר שטח פעילותם של אנשי הספולקה לתחום חדש: בגרמניה שרר מחסור חמור בטבק, והגרמנים היו מוכנים לשלם כל

וספרתי כסף מהבוקר עד הערב. קליימן שילם לנו 2500 מארק ליום תמורת העבודה שעשינו. אותו זמן קיבל פועל מקצועי 800 מארק ליום. לא המשכתי בעבודה. אפשר היה להיעשות מטורף מחמת המספרים ה"מסחרים", וזו היתה שטות להרוויח 2500 מארק ליום, כאשר במעט כשרון אפשר היה להרוויח פי עשר.

בתנאים שהיו קיימים בברלין, לא נרשמה הספולקה כחברת מניות. במקום מניות היו

קליימן בביקורו בישראל

שתי תמונות אלה הן היחידות התצויות בארץ. והמראות את קרבן הרצח ברחוב פריאז. יאנק קליימן. בתמונה מימין: קליימן על שפת הים התל אביבית. בתמונה משמאל: על הר הכרמל, רכוב על סוס אביר, ליד מכונית היגואר ההדורה.

בה נקודות, ולמעלה ממאה איש החזיקו בידיהם את המישים נקודות היסוד. מספר אחד השותפים: "רבע נקודה בספולקה הכי ניה באותם ימים כ" 1800 דולאר ליום, כ"ומר פי שנים מההכנסה הממוצעת של האורח הישראלי במשך שנה תמימה".

הברחה ללא גבול

להברית גבולות באותה שנה היה מן הדברים הקלים. הגבול היחידי שנשמר בקפדנות היה הגבול מן הצד הרוסי. אנשי הספולקה שנהנו מחסינות רוסית, לא עמדו בפני כל מכשול, ורק זה יכול להסביר כי צד נעשו ההברחות בקנה מידה של שיירות מכוניות משא עמוסות. בכל מקרה של תפיסה, היה שוחר מפנה כל כביש ומשחרר את המטען.

חלומם של אלפי היהודים שהסתובבו בכ"ן לין היה החלום להכנס לספולקה ולהשיג בה ולו רק רבע נקודה. לא אחת ארעו מקרי התנפלות על ראשי הספולקה, במקרה אחד בו נסו ארבעה אנשים לארגן התנפלות ע.

קופת הספולקה, נתפסו הארבעה ונשלחו לסיביר.

העריק שה סגר

בתנאים אלה חלה פגישתם הראשונה של י"י קסיאן וקליימן היתה זו פגישה מקרית לחלוטין.

עד היום לא ברור לגמרי מה רצה קסיאן מקליימן. אולם בין השנים נתגלו חילוני קי דעות, וקליימן עשה את המעשה שכבר עשה פעמים רבות קודם לכן: מסר את קסיאן לידי המ.ו.ד. כמעט כל אדם שלישי מאנשי המחנות היה, מבחינת החוק, עריק מהצבא הפולני או הצבא האדום. קסיאן ש"שרת בצבא הפולני וערק ממנו עם תום המלחמה, נתפס ונאסר.

קליימן מיהר לשכוח את קסיאן. היתה זאת בשבילו אפיוודה חסרת-חשיבות. וכאשר הודיע קסיאן ביוני 1953 לפני משרד אינקוידה בתל-אביב, שאל ידיו את קליימן: "מה רוצה ממך היהודי הזה?" קליימן, שזכר בקושי את י"י, אמר: "הוא מנסה לסחוט ממני כסף".

עלייה לישראל

תוך שנתיים ימים הפכו ראשי הספולקה משרידי מחנות-ריכוז ופרטיזאנים שהתגלו ללו כיצירות למיליונרים. הרווח שהרוויחו אצל הרוסים היה אך חלק פעוט מהרויות העיקרי שלהם: ג'ול כספים בכספים במקום הנכון ובשעה הנכונה. המארקים הוחלפו ב"דולארים, הדולארים בזהב, הזהב בפראנקים צרפתיים, הפרנק הצרפתי במטבע שווייצי בולגרי וחזר חלילה. כל גלגול הביא עמו רווח נוסף.

לאחר ארבע שנים של חיים בברלין נתפרקה הספולקה, וקיצה הסופי בא עם ה"מצור על ברלין והקמת הממשלה הגרמנית העצמאית. רוב בעלי הנקודות בספולקה היגרו לכל רחבי תבל, משייך עד אוסטרליה.

מספר קטן של אנשים שהתעשרו בגרמניה החליטו להשקיע את הונם, או חלקה בישראל. היו אלו אנשים שהושפעו לפנים על ידי התנועה הרביוניסטית בפולניה, ולא שכחו את חלום נעוריהם. ראשי הספולקה שקיבלו רובם ככולם דרכון שווייצי נסו גיש בשווייץ עם כמה מראשי התנועה הב"ת ת"רית, ואחת מהשקעות ההון היסודיות שלהם, היתה הקמת חברת אינקוידה, אשר

יעקוב מרדור קיבל על עצמו את הנהלת הסניף הישראלי שלה. (אינקוידה משווקת בשר גם לאירופה, ורק חלק של החברה עוסק בשיווק בשר לישראל. למרדור נתנה השפעה על החק. הישראלי של החברה, בזכות הקשרים הציבוריים שלה).

רכוש ללא ירשים

י"י קסיאן, אשר היה אך אפיוודה ב"פרשת קורותיהם של ראשי הספולקה, נתן לך מידו הרוסים, גילה את קליימן בסתר 1953, כאשר האחרון הגיע לישראל. טלבים, מי שהציל את חייו של קליימן ביצירות פו ניה, מספר כי פגש באוקטובר אשתקד את קליימן, שסח לו, כי אדם עומד ליד בית מלון הירקון בו התגורר וכנ"ס לסחוט ממנו כסף. אמר לו טיטלביץ: "בוא אתי. אל תפחד. הוא לא יעשה לך מאומה כאשר יראה אותי". על כך ענה לו קליימן: "אינני מפחד. אבל אני מתבייש מפני הדברים שאותו קסיאן משמיע באוזני העוברים-ושבים".

קליימן עבר לרמת-אביב, ולידידיו אשר שאלוהו מדוע איננו משלם לקסיאן הטרדן משוה וגומר אתו את החשבון, אמר: "אינני חס על כספי. אבל איני רוצה לתת יסחטן זה כסף, כדי שלא להתחיל בפרשה שאין לה קץ". ידיו אל מספרים, כי קליימן תרם בשעתו 10 אלפים דולאר למגבית הנשק של ההגנה, ובשנת 1948 רצה לשלוח לישראל אירון עם צוות על חשביני.

קסיאן פנה לעירך-דין, אך מחסור מס"כים על אותה תקופה אפלה, אי אפשר היה להגיש נגד קליימן תביעה משפטית. לאחר שקץ קליימן בטרדנותו של קסיאן, ארז את חפציו ויצא את הארץ.

קסיאן, יליד לוצק, שאנשיה נתפרסמו בעקשנותם ועקביותם (שלמה ברייט, ש"הועלה לגרודם בעכו, היה גם הוא יליד לוצק), יצא בעקבות קליימן לשווייץ, במ"טרה לסיים שם את חשבונו עם מי ששלחו למאסר, תחת שישתפו בעסקיו. כמה ימים לפני הרצח, כאשר עקב אחר מכונית הקא"דילקא של קליימן, פגשו ליד רחבת התיאטרון בציריך, אדם נמנע מלירות בו, כדי שלא יפגע בעוברים ושבים. יומים לאחר מכן, הצליח לפגשו ליד בנין המשרדים פריאז 84, מקום שם מצא קליימן את מותו, ליד הגה מכוניתו.

עם מותו של קליימן, נשאר רכושו הבלתי ידוע בגד"ל ללא יורשים, ויש לה"ניה כי בסופו של דבר יעבור לרשות מי שהיו שותפיו, בעוד שקסיאן יצטרך לתת את הדין על רצח בכונה תחילה.

* אנשי נתניה יודעים לספר כי בתזמנות של חננת אבן-פינה באזור התעשייתי של נתניה, בו השקיע את כספו אחד משותפי הספולקה, זיתה שנת העבודה ללחוש את ידו של יאנק קליימן.